

Nr 28

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i luftfartslagen (1957:297).

Genom en den 20 februari 1970 dagtecknad proposition, nr 51, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till

Lag
om ändring i luftfartslagen (1957:297)

Härigenom förordnas i fråga om luftfartslagen (1957:297)¹, dels att nuvarande 1 kap. 4 a § skall betecknas 1 kap. 5 §, dels att 11 kap. 9 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

11 KAP.

9 §.²

Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, där ej *Konungen* finner anledning förordna en eller flera ledamöter.

Finner *Konungen* omfattningen av timad olycka, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund föranleda därtill, äger *Konungen* förordna särskild undersökningskommission.

Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, där ej *chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart höra*, finner anledning förordna en eller flera ledamöter.

Finner *chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart höra*, omfattningen av timad olycka, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund föranleda därtill, äger *han* förordna särskild undersökningskommission.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

¹ Senaste lydelse av 1 kap. 4 a § 1968:54.

² Senaste lydelse 1969:201.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändring i 11 kap. 9 § luftfartslagen. Förslaget innebär att chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart hör, ges befogenheten att utse särskild undersökningskommission för utredning av luftfartsolycka samt särskilda ledamöter i haverikommission som i övrigt utses av luftfartsverket. Därjämte föreslås ändrad paragrafbeteckning i 1 kap.

Departementschefen

Vid lagrådsremissen anförde *föredragande departementschefen, statsrådet Norling*, följande.

Inträffar olyckshändelse när luftfartyg nyttjas och medför denna att någon avlider eller får allvarlig kroppsskada eller att betydande skada uppstår på fartyget eller på egendom, som inte befordras med detta, skall enligt 11 kap. 7 § luftfartslagen (1957: 297) (LL) undersökning verkställas angående olyckshändelsen, dess orsaker och de skador, som uppkommit. Undersökning skall enligt samma lagrum också äga rum om allvarlig fara för sådan olyckshändelse förelegat eller om något inträffat som tyder på väsentligt fel hos fartyget eller på markorganisationen.

LL föreskriver att undersökningen skall verkställas av en undersökningskommission. I kommissionen skall erforderlig teknisk och juridisk sakkunskap vara företrädd (8 §). Kommissionens ledamöter utses av luftfartsverket, om inte Kungl. Maj:t finner anledning att förordna en eller flera ledamöter (9 § första stycket). Om Kungl. Maj:t finner omfattningen av inträffad olyckshändelse, luftfartsverkets befattning med saken eller annan sådan grund ge anledning till det, förordnar Kungl. Maj:t särskild undersökningskommission (9 § andra stycket). I avvaktan på att kommissionen börjar sin verksamhet, skall luftfartsverket i samråd med polismyndighet eller på annat lämpligt sätt företa de åtgärder för att säkerställa utredningen, som är nödvändiga och inte utan våda kan uppskjutas (11 §).

Så snart kommission tillsatts skall den leda undersökningsarbetet. Den skall bl. a. underrätta dem saken kan angå och bereda dem tillfälle att yttra sig, den skall samråda med polis eller åklagare som leder förundersökning i saken, den kan påkalla utredning genom polisens försorg, den håller själv förhör och den kan hos domstol begära vittnesförhör och editionsföreläggande (10—12 §§).

Närmare föreskrifter om undersökningsförfarandet återfinns i luftfarts-kungörelsen (1961: 558) (LK). Där anges också viss terminologi. Av intresse i detta sammanhang är 122 § LK. Enligt detta författningsrum skall luft-

fartsverket, när olyckshändelse eller annan omständighet som sägs i 11 kap. 7 § LL (*luftfartsolycka*) inträffat inom landet, ofördröjligen utse en undersökningskommission (*haverikommission*) att verkställa undersökning angående luftfartsolyckan enligt bestämmelserna i 11 kap. LL. Finner verket med hänsyn till omständigheterna att det kan ifrågasättas om inte en av Kungl. Maj:t förordnad särskild undersökningskommission bör verkställa undersökningen, skall verket i stället skyndsamt till Kungl. Maj:t anmäla vad som inträffat. Har luftfartsolycka drabbat luftfartyg som i förvärvssyfte nyttjas för befordran av passagerare eller gods, skall verket alltid skyndsamt anmäla det inträffade till Kungl. Maj:t. Samma förfarande skall tillämpas också då luftfartsolycka drabbat svenskt luftfartyg inom område, som ej är underkastat någon stats höghetsrätt. Uppkommer fråga om undersökning genom svensk försorg av luftfartsolycka inom främmande stat, skall anmälan snarast möjligt göras till Kungl. Maj:t.

När en luftfartsolycka är av den omfattning eller eljest av sådant slag att en särskild undersökningskommission anses böra tillsättas, är det praktiskt taget alltid från flera synpunkter av stor vikt att kommissionen snarast kan överta ledningen av utredningsarbetet. I avvaktan på att kommissionen tillträder åligger det luftfartsverket att i samråd med polismyndighet eller på annat lämpligt sätt vidta de åtgärder som är nödvändiga för att säkerställa utredningen. Under de första timmarna efter det luftfartsolyckan inträffat är ett sådant provisorium nödvändigt men betydelsen av att det blir så kortvarigt som möjligt är påtaglig inte minst i de fall då luftfartsverket berörs av händelsen och detta föranlett eller medverkat till beslutet att tillsätta den särskilda kommissionen. Gällande bestämmelser enligt vilka Kungl. Maj:t förordnar särskild undersökningskommission kan medföra att den tid som förflyter innan kommissionen kommer i arbete blir onödigt lång. En ändring som medför att en snabbare handläggning kan ske är därför motiverad. Behov av ett snabbt beslut föreligger också i de fall då enligt 11 kap. 9 § första stycket LL särskilda ledamöter skall utses i en av luftfartsverket i övrigt tillsatt haverikommission.

Enligt min mening skulle behovet av snabbt beslut bäst tillgodoses om chefen för det departement till vilket ärenden rörande luftfart hör ges befogenhet att förordna särskild undersökningskommission och särskilda ledamöter i haverikommission. Någon anledning att ge här avsedda beslut endast interimistisk verkan i avvaktan på en slutlig prövning av Kungl. Maj:t synes inte föreligga.

Jag förordar att 11 kap. 9 § LL ändras i enlighet med vad jag nu anfört och att lagändringen får träda i kraft snarast möjligt. Bifaller riksdagen nu angivna förslag, ämnar jag senare föreslå Kungl. Majt nödvändiga följdändringar i LK.

I anslutning till den i det föregående förordade ändringen bör också göras

den redaktionella jämkningen i LL att nuvarande 1 kap. 4 a §, som innehåller erinran om att särskilda regler gäller om ansvar för atomskada, ges beteckningen 1 kap. 5 §.

Lagrådet

Lagrådet har lämnat förslaget utan erinran.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 51.

Stockholm den 7 april 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Svedberg (s), fröken Mattson (s)*, herrar Hjorth (s)*, Schött (m)*, Svanström (cp)*, fru Lindström (s), herr Sörenson (fp);

från andra kammaren: fru Löfqvist (s), herrar Dockered (cp), Wiklund i Stockholm (fp), Oskarson (m), Polstam (cp)* och Jadestig (s).

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herr *Alexanderson* (fp).

I fråga om den språkliga utformningen tillgodoser den föreslagna lagtexten icke de krav på största möjliga enkelhet och lättlästhets, som bör ställas på all lagstiftning och som under senare år med särskilt eftertryck hävdats från departementshåll. I varje fall hade man utan svårighet kunnat undvika att två gånger i samma paragraf upprepa den tunga lokutionen "chefen för det departement, till vilket ärenden rörande luftfart höra". Då jag icke har något att invända mot lagförslagets sakliga innehåll, har jag emellertid avstått från att vid riksdagsbehandlingen ställa något yrkande om jämkning av ordalydelsen.